

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laiksi kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle on annettu hallituksen esitys n:o 52/1997 vp laiksi kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annetun lain muuttamisesta. Eduskunta, jolle talousvaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 10/1997 vp, on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä elokuuta 1988 kaupankäynnistä vakioituilla optioilla ja termiineillä annetun lain (772/1988) 2 luvun 1 §, 3 §, 4 §:n 1—3 momentti, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 6 §:n 2 ja 3 momentti, 10 §:n 2 momentti, 12 §:n 1 ja 2 momentti, 3 luvun 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 1, 2 ja 4 momentti ja 3 §:n 3 momentti sekä 4 luvun 3 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 1 § osittain muutettuna 9 päivänä elokuuta 1993 annetulla lailla (741/1993), 2 luvun 5 §:n 2 momentti 14 päivänä helmikuuta 1997 annetussa laissa (154/1997), 2 luvun 10 §:n 2 momentti ja 3 luvun 2 §:n 4 momentti 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetussa laissa (582/1996) sekä 2 luvun 12 §:n 1 momentti mainituissa 9 päivänä elokuuta 1993 annetussa laissa, ja

lisätään 2 luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 14 päivänä helmikuuta 1997 annetulla lailla, uusi 3 momentti, jolloin muutettu 3 momentti ja nykyinen 4 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, 6 §:ään uusi 4 momentti, 3 luvun 3 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetulla lailla, uusi 4 momentti ja 11 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 4 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetussa laissa, uusi 4 momentti ja lukuun uusi 4 §, seuraavasti:

2 luku

3 §

Optioyhteisö ja markkinaosapuolet

Toimiluvan peruuttaminen

1 §

Luvanvaraisuus ja valvonta

Optioyhteisön toimintaa ei saa harjoittaa ilman asianomaisen ministeriön lupaa.

Optioyhteisöjä sekä välittäjiä, markkinataakaajia, meklareita, muiden optioyhteisöissä toimivien ja ulkomaisten optioyhteisöjen johdannaismarkkinoihin liittyvää toimintaa valvoo rahoitustarkastus.

Asianomainen ministeriö voi peruuttaa optioyhteisön toimiluvan, jos yhteisön toiminnassa on olennaisesti poikettu lain tai asetuksen säännöksistä, viranomaisien niiden perusteella antamista määräyksistä, toimiluvan ehdoista tai optioyhteisön säännöistä taikka jos optioyhteisö ei enää täytä toimiluvan myöntämiselle säädettyjä edellytyksiä. Mikäli optioyhteisölle on myönnetty toimilupa sekä optiopörssitoimintaa että optiokauppojen selvitystoimintaa varten, voidaan

toimilupa peruuttaa myös erikseen jommankumman toiminnan osalta.

Asianomainen ministeriö voi rajoittaa määrääjäksi optioyhteisön toimiluvan mukaista toimintaa, jos yhteisön toiminnassa on todettu taitamattomuutta tai varomattomuutta ja on ilmeistä, että se voi vahingoittaa sijoittajien etua.

Rahoitustarkastus voi määrätä kaupankäynnin optioyhteisössä keskeytettäväksi määrääjäksi tai toistaiseksi, jos yhteisössä kaupattavien optioiden ja termiinien tai niiden kohde-etuuksien vaihdanta on häiriintynyt siten, että kaupankäynnin jatkaminen voi vahingoittaa sijoittajien etua.

4 §

Optioyhteisön toiminta

Optioyhteisö saa optioyhteisön toiminnan lisäksi tarjota johdannais-, rahoitus- ja arvopaperimarkkinoiden kehittämiseen liittyviä tieto-, tiedotus- ja tietojenkäsittelypalveluja sekä asianomaisen ministeriön määräämissä rajoissa arvopaperikauppojen ja lainaussopimusten selvitystoimintaa. Optioyhteisön oikeudesta harjoittaa arvopaperipörssitoimintaa säädetään arvopaperimarkkinalaissa.

Optioyhteisö ei saa omistaa osakkeita tai osuuksia yhteisössä, joka toimii välittäjänä tai markkinatakaajana tai muutoin optioyhteisössä, eikä optioyhteisössä kaupattavan option tai termiinin kohde-etuuksia. Rahoitustarkastuksen luvalla optioyhteisö voi kuitenkin sijoittaa varojaan kohde-etuutena olevaan joukkovelkakirjalainaan, arvopaperimarkkinalain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun velallisen sitoumukseen tai muuhun sellaiseen korkoa tuottavaan pääomasitoumukseen.

Optioyhteisö ei saa olla option tai termiinin osapuolena, mikäli 3 luvun 5 §:stä ei muuta johdu.

5 §

Optioyhteisön vakavaraisuus

Optioyhteisön omaan pääomaan luetaan 1 momentissa tarkoitettua suhdetta laskettaessa:

- 1) osake- tai osuuspääoma;
- 2) osakeantitilillä oleva pääoma;

3) vararahasto, ylikurssirahasto ja arvontorotusrahasto;

4) vapaan oman pääoman rahastot ja käytämättömät voittovarot;

5) tilikauden aikana kertynyt voitto sekä voittoerä vähennettynä tappiolla;

6) osakeyhtiölaissa tarkoitettu pääomalaina;

7) rahoitustarkastuksen määräämin ehdoin optioyhteisön liikkeeseen laskemat sellaiset sitoumukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin optioyhteisön muilla sitoumuksilla;

8) yleinen tappiovaraus; sekä

9) muut rahoitustarkastuksen hyväksymät 1—6 kohdassa tarkoitettuihin eriin rinnastettavat erät.

Optioyhteisön omasta pääomasta vähennetään 1 momentissa tarkoitettua suhdetta laskettaessa sellaisten optioyhteisöiden osakkeet ja osuudet, joiden osakkeista tai osuuksista optioyhteisö omistaa yli yhden viidenneksen, sellaiset näiltä olevat saamiset, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla sitoumuksilla sekä 2 momentissa tarkoitettuihin eriin mahdollisesti kohdistettu optioyhteisön yhteisöverokannan mukainen vero. Optioyhteisöön luetaan tässä momentissa tarkoitettua omistussuutta laskettaessa sen kanssa samaan konserniin kuuluva yhtiö sekä optioyhteisön tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhtiön eläkesäätiö ja eläkekassa.

Mikäli optioyhteisöllä on tässä pykälässä säädettyä vähemmän omaa pääomaa, ei optioyhteisö saa jakaa voittoa eikä muuta tuottoa omalle pääomalle, ellei rahoitustarkastus erityisestä syystä myönnä määrääjäksi poikkeusta.

6 §

Optioyhteisön säännöt

Optioyhteisön säännöt vahvistaa asianomainen ministeriö. Option ja termiinin kurssin vahvistamista ja niillä käytävää kauppaa ei saa aloittaa, ennen kuin optiota ja termiiniä koskevat sääntöjen määräykset ja liitteet on vahvistettu.

Asianomainen ministeriö voi erityisestä syystä ja rahoitustarkastuksen esityksestä määrätä optiokauppojen selvitystä koskevien määräysten sisältöä muutettavaksi tai täydennettäväksi.

Asianomainen ministeriö voi erityisestä syystä ja sähkömarkkinoita valvovan viranomaisen (*sähkömarkkinaviranomainen*) esityksestä sekä rahoitustarkastusta kuultuaan määrätä sähköön perustuvien optiokauppojen selvitystä koskevien määräysten sisältöä muutettavaksi tai täydennettäväksi.

10 §

Välittäjä ja markkinatakaaja

Optioyhteisö saa lisäksi myöntää välittäjän ja markkinatakaajan oikeudet arvopaperinvälittäjältä Suomessa edellytettyä toimilupaa vastaavan toimiluvan viranomaiselta Euroopan talousalueella saaneelle ulkomaiselle arvopaperinvälittäjälle, jolla ei ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa. Asianomaisen ministeriön määräämin ehdoin voidaan myös muulle ulkomaiselle arvopaperinvälittäjälle tai toimiluvan saaneelle arvopaperinvälittäjän rinnastettavalle ulkomaiselle yhteisölle myöntää välittäjän ja markkinatakaajan oikeudet.

12 §

Meklari

Meklarin oikeudet voidaan myöntää täysivaltaiselle luonnolliselle henkilölle, jolla on asuinpaikka Euroopan talousalueella, joka täyttää optioyhteisön säännöissä asetetut ammattitaitoa ja kokemusta koskevat määräykset ja jota ei ole asetettu liiketoimintakieltoon ja joka ei ole konkurssissa. Asianomaisen ministeriön määräämin ehdoin voidaan poiketa meklarin asuinpaikkaa koskevasta vaatimuksesta.

Meklarin oikeudet on peruutettava, mikäli meklari ei enää täytä 1 momentin mukaisia kelpoisuusvaatimuksia tai milloin rahoitustarkastus erityisestä syystä niin päättää.

3 luku

Optioyhteisön toiminta

1 §

Kaupattavat johdannaisopimukset

Asianomaisen ministeriön on vahvistettava optiota ja termiiniä koskevat yhteisön sääntöjen määräykset ja liitteet, jos ne ovat tämän lain mukaisia eikä ole erityistä syytä kieltää niiden ottamista kurssin vahvistuksen ja kaupankäynnin kohteeksi optioyhteisössä.

2 §

Kohde-etuudet ja tunnusluvut

Osaketta koskeva optio ja termiini saadaan ottaa kurssin vahvistuksen ja kaupankäynnin kohteeksi, jos osake on otettu pörssilistalle tai muun julkisen kaupankäynnin kohteeksi suomalaisessa arvopaperipörssissä tai niitä vastaavan kaupankäynnin kohteeksi Euroopan talousalueella sijaitsevassa tai toimivassa toimiluvan saaneessa arvopaperipörssissä tai muussa siihen rinnastettavassa, viranomaisen valvonnassa olevassa vaihdantajärjestelmässä. Muun kuin suomalaisen pörssiyhtiön tai ulkomaisen pörssiyhtiön, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueella, osakkeelta on kuitenkin edellytettävä, että osakkeen omistajakunnan suuruus, omistuksen jakautuminen ja sillä käytävän kaupan riittävä laajuus sekä yhtiön, jonka osaketta ei ole otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi Suomessa, tiedonantovelvollisuutensa perusteella julkistamien tietojen saatavuus Suomessa mahdollistavat luotettavan kurssin muodostumisen sopimukselle. Asianomaisen ministeriön on pyydettävä rahoitustarkastukselta sekä asianomaiselta osakeyhtiöltä lausunto ennen osaketta koskevaa 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöstä.

Joukkovelkakirjalainaa, arvopaperimarkkinalain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua velallisen sitoumusta tai muuta sellaista korkoa tuottavaa pääomasitoumusta koskeva optio ja termiini saadaan ottaa kurssin vahvistuksen

ja kaupankäynnin kohteeksi, jos tällaisella suomalaisella tai ulkomaisella lainalla tai sitoumuksella käytävän kaupan laajuus ja sen käyvän hintatason vahvistamisessa tai julkisessa ilmoittamisessa noudatettava menettely mahdollistavat luotettavan kurssin muodostumisen sopimukselle. Asianomaisen ministeriön on pyydettävä rahoitustarkastukselta ja Suomen Pankilta lausunto ennen joukkovelkakirjalainaa tai muuta pääomasitoumusta koskevaa 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöstä. Mikäli Suomen Pankin lausunto on kielteinen, ei sääntöjen määräyksiä ja liitteitä tule tältä osin vahvistaa varaamatta hakijalle mahdollisuutta täydentää hakemusta.

Raaka-ainetta tai muuta hyödykettä koskeva optio ja termiini saadaan ottaa kurssin vahvistuksen ja kaupankäynnin kohteeksi, jos sopimuksella käytävän kaupan riittävä laajuus mahdollistaa luotettavan kurssin muodostumisen sille. Sopimuksen kohdeetuuden hinnan määräytyminen tulee yksiselitteisesti määritellä optioyhteisön säännöissä. Asianomaisen ministeriön on pyydettävä rahoitustarkastukselta ja sähkömarkkinaviranomaiselta lausunto ennen sähköön perustuvaa optiota tai termiiniä koskevaa 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöstä. Mikäli sähkömarkkinaviranomaisen lausunto on kielteinen, ei sääntöjen määräyksiä ja liitteitä tule tältä osin vahvistaa varaamatta hakijalle mahdollisuutta täydentää hakemusta.

3 §

Kaupankäynnin keskeyttäminen

Optioyhteisön hallitus voi 2 luvun 3 §:n 3 momentissa mainittujen edellytysten täytyessä keskeyttää yhteisön toiminnan korkeintaan yhden viikon ajaksi. Päätöksestä on välittömästi ilmoitettava rahoitustarkastukselle.

Optioyhteisö voi keskeyttää sähköön perustuvan option tai termiinin kurssin vahvistuksen ja kaupankäynnin, mikäli kaupankäynti vaarantaa sähköhuoltoa tai on vahingoksi sähkömarkkinoille tai mikäli sähköjärjestelmän toiminta on muusta optioyhteisön säännöissä mainitusta painavasta syystä häi-

riintynyt. Keskeyttämisestä on välittömästi ilmoitettava sähkömarkkinaviranomaiselle ja rahoitustarkastukselle.

11 §

Tiedonantovelvollisuus

Sähköön perustuvien optioiden ja termiinien kauppaan osallistuvien on ilmoitettava optioyhteisölle poikkeukselliset tai muutoin olennaisesti sähköön tuotantoon, siirtoon ja kulutukseen vaikuttavat rajoitukset siten kuin optioyhteisön säännöissä määrätään.

4 luku

Johdannaismarkkinoiden valvonta

1 §

Valvonta

Rahoitustarkastuksen on ennen ryhtymistä sähköön perustuvien optioiden ja termiinien kaupankäyntiä koskeviin toimenpiteisiin tai tällaisen päätöksen tekoa kuultava sähkömarkkinaviranomaista, mikäli päätöksellä olisi ilmeisesti olennaista vaikutusta sähkömarkkinoiden toimintaan, toimitusvarmuuteen tai sähkömarkkinalain (386/1995) nojalla järjestelmävastuuseen määrätyn yhteisön toimintaan, jollei asian kiireellisyydestä muuta johdu.

3 §

Tiedonsaantioikeus

Rahoitustarkastuksella on oikeus saada 2 luvun 8 §:n 3 momentissa mainitulta muulta optioyhteisössä toimivalta sekä 3 luvun 13 §:ssä mainitulta henkilöltä ja yhteisöltä valvonnan edellyttämät tiedot sekä jäljennökset valvonnan kannalta tarpeelliseksi katsomistaan asiakirjoista. Rahoitustarkastuksella on oikeus suorittaa 3 luvun 13 §:n 4 momentissa tarkoitettussa yhteisössä valvonnan kannalta välttämätön tarkastus.

Rahoitustarkastus voi asettaa tässä pykälässä säädetyn tiedonanto- ja asiakirjanesittämisvelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi asianomaisen kotipaikan lääninhallitus.

Optioyhteisö on velvollinen luovuttamaan sähkömarkkinalain nojalla järjestelmävastuuseen määrätylle yhteisölle ja muulle asianomaisen ministeriön määräämälle yhteisölle tietoja sähköön perustuvilla optioilla ja termeillä käydyistä kaupoista siten kuin sähkömarkkinalaissa säädetään.

4 §

Sähköjärjestelmän varmuus

Asianomainen ministeriö voi antaa sähkömarkkinaviranomaisen esityksestä ja rahoitustarkastusta kuultuaan määräyksiä siitä, miten sähköjärjestelmän varmuus otetaan huomioon sähköön perustuvien optioiden ja termiinien kaupankäynnissä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 4 päivänä kesäkuuta 1997
